

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 481. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_309A-txt-shoot-idm11425.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

At en Tid, der ansaae Friederich den Anden for et Konge-Mynster, havde en ganske anden Maalestok for Høihed og Sandhed, end man siden Reformationen pleiede at anvende, ja, end man siden det hedenske Roms Dage havde erkjendt, det er unægteligt. Mynsteret paa en christen Konge maatte aabenbar sætte sin Ære i at være sit Folks Fader og Kirkens Pleiefader, men nu er det vist, at Friederich vilde kun være sin egen Storheds, og i det Høieste sine Soldaters Fader, medens han paa det Omhyggeligste afskildte sig fra sit Folk, og vurderede det kun efter Hæren og Skatten det kunde yde; og at han ansaae Kirken kun for et nødvendigt Onde, man for hines Skyld maatte taale, men aldrig kunde noksom hade og spotte, det har han ikke blot udtrykkelig sagt, men aabenbar viist. Krigshæren og Skatkammeret vare, efter hans Mening, de tvende Atlas-Skuldre, hvorpaa Stats-Himmelen, med samt dens Gud, urokkelig hvilede, og at forvandle hele Bestyrelsen til en Maschine, hvori Folket var Bommen, Embeds-Mændene blinde Hjul, og han selv Fjeren, det ansaae han for Høiden af Statskonst. Naade var i hans Øine enten et Brud paa Retfærdighed, som maa afskyes, eller Gunst og Gave som man maa forbeholde sine Yndlinger, og Retfærdighed var i hans Moral Alt hvad han syntes var til Statens Tarv, det vil sige: forstærkede Hæren og berigede Skat-Kammeret, uden at stoppe Indtægtskilderne, eller frembringe Oprør. Saaledes kaldte han det retfærdigt, ved Indførelsen af den ny Lovbog, at afskedige uden Videre alle dem der vare for gamle til at lære den, eller ansaaes for udygtige til at anvende den, og det stemmede ganske med *hans* Stats-Konst; thi naar de brødløse, ubrugbare Mennesker nu døde lidt snarere, vandt Staten Skilling paa Skilling. Videnskabeligheden faldt det ham ikke ind at befordre; thi den tydske foragtede han som Stykgods og Ordkram, og den franske var han klog nok til at see, gjorde Folkene alt for kloge til at ville være, hvad den dog lærde alle Mennesker vare: blotte Maskiner, Bøger var ham derfor en Slags Overdaadigheds-Vahre, som det var fordeelagtigere at forskrive fra Frankrig for sin egen og sine gode Venners Mund, end at lade fabrikere hjemme, især da han hverken tiltroede den tydske Pøbel Letnemhed eller Letsindighed nok til at blive virkelige Franskmænd. Skole-Væsenet laae ham da heller ikke synderlig paa Hjerte; thi at arbeide og lystre ansaae han for Folkets bedste Lærdom, det Første skulde Skattekræveren, og det Sidste Exerceerskolen lære dem, og det var saare naturligt, at han fandt sine Aflægssoldater (Invalidere) som desuden ellers maatte sulte til Statens Tarv, fortreffelig skikkede til Landsby-Skolemestere.